

PEILING

WORDT DE OMGEVINGSWET EEN SUCCES?

DOOR WILLY VAN STRIEN **Natuurlijkehebbers moeten aan de slag als de nieuwe Omgevingswet van kracht wordt. Gaat het ze lukken om er een succes van te maken?**

Met de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2022 in werking treedt, zouden milieu, natuur en landschap weleens in de verdrukking kunnen komen, blijkt uit het eind oktober verschenen rapport *Roeien met nieuwe riemen* van Natuur en Milieufederatie Noord-Holland en Natuur & Milieu. Anderzijds: als gemeentes, maar vooral ook burgers en natuur- en milieuorganisaties het goed aanpakken, zijn er ook kansen te benutten. En kunnen bedreigingen beperkt worden. De Omgevingswet bundelt vele wetten en regels op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water, waaronder de Wet natuurbescherming. Dat is een ingrijpende verandering. De grote lijn is dat er minder regels van bovenaf komen voor gebruik en bescherming van de leefomgeving; gemeenten, waterschappen en provincies mogen hun eigen afwegingen maken. Wel is bij besluitvorming over activiteiten participatie van burgers, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden vereist. Natuur- en milieuorganisaties lopen zich alvast warm. Zo organiseerde de Heimans en Thijssen Stichting op 6 november in Wageningen het symposium *Kans of paard van Troje; hoe pakt nieuwe Omgevingswet uit voor natuur en landschap?*

Pieter Leroy, emeritus-hoogleraar milieu en beleid aan de Radboud Universiteit

Daat een groot aantal wetten in elkaar geschoven wordt in de Omgevingswet, maakt een samenhangend beleid mogelijk. Maar hoe dat zal uitpakken voor milieu, natuur en landschap is moeilijk te voorspellen. De verantwoordelijkheid voor ruimtelijk beleid komt vooral bij gemeenten te liggen. Ik maak me daar wel zorgen om, want ik ben bang dat gemeenten minder kennis en daadkracht op het gebied van milieu, natuur en landschap hebben dan er op rijksniveau en provinciaal niveau is. Naast deze verregaande decentralisatie is er ook verregaande delegatie: binnen gemeenten wordt de besluitvorming overgelaten aan het vrije spel van maatschappelijke krachten. Voor natuur en landschap is vooral de inbreng van natuur- en milieuorganisaties van belang. Mijn inschat-

ting is dat die in het krachtenveld een minder sterke positie innemen dan andere partijen, zoals het bedrijfsleven. Er is onder de lokale organisaties die ik ken veel enthousiasme, ijver en toewijding, maar ze draaien voornamelijk op vrijwilligers en ik vraag me af of zij voldoende tijd hebben om de kansen aan te grijpen die de Omgevingswet biedt. De regionale omgevingsdiensten, die toezien op de handhaving van milieuwetgeving, kunnen ook een rol spelen, maar bezitten in het algemeen vooral expertise op het terrein van het grijze milieu en de volksgezondheid.'

Titia Wolterbeek, directeur De Vlinderstichting

'Doordat de Omgevingswet veel verantwoordelijkheid bij de gemeenten legt, kan een versnipperd natuurbesluit ontstaan en dat zal het werk voor soortenorganisaties als De Vlinderstichting omslachtiger maken. Maar voordelen zijn dat besluitvorming minder politiek wordt en dat bewoners makkelijker en directer een inbreng kunnen hebben. Een voorbeeld daarvan is ons project Kleurkeur, dat staat voor ecologisch beheer van bermen en groenstroken, met cursussen voor onder meer gemeenten. We hebben een voorbeeldbrief opgesteld waarmee je gemeenten, provincies en waterschappen kunt oproepen om met Kleurkeur aan de slag te gaan. Het is een voorbeeld van participatie zoals die past in de Omgevingswet.

Als mensen zich willen mengen in besluitvorming over een activiteit of ingreep die de natuur kan schaden, dan is het van belang dat ze kunnen vertellen welke soorten planten en dieren er leven. Gegevens over flora en fauna worden verzameld door professionals en vrijwilligers. Zo zijn er veel mensen die tellen voor de soortenorganisaties; wij hebben bijvoorbeeld een meetnet voor vlinders. Die gegevens worden bijeengebracht in de Nationale Database Flora en Fauna, en daar is men nu bezig om alles voor iedereen toegankelijk te maken. Met het oog op participatie volgens de Omgevingswet komt dat goed van pas.'

Jelle de Jong, directeur IVN Natuureducatie

'De afstand tussen mens en natuur wordt groter, we leven steeds meer in een niet-natuurlijke omgeving. Om dat proces te keren, pleiten we voor een groene revolutie: groene schoolpleinen, groene bedrijventerreinen en meer natuur in de stad. Maar tegelijk moet er de komende tien jaar een miljoen huizen worden gebouwd, en dat krijgt een hogere prioriteit dan meer groen. In dit spanningsveld brengt

de Omgevingswet bedreigingen en kansen. Als we als groene organisaties niets doen, bestaat het risico dat een zachte waarde als natuur het onderspit delft in het gevecht om de ruimte. Maar als we in actie komen, hebben we meer mogelijkheden dan eerst.

'Natuur- en milieuorganisaties en betrokken burgers hebben een grote verantwoordelijkheid om te zorgen dat natuur en landschap erop vooruitgaan met de nieuwe wet. We roepen mensen daarom op om extra waakzaam te zijn en tijdig in beweging te komen. Maar participatie vereist nogal wat kennis en inzet, dus de opgave is niet makkelijk. Om daarbij te helpen hebben negen natuur- en milieuorganisaties, waaronder IVN, een website opgezet, www.samenvoorzonzleefomgeving.nl, met informatie en tips. We organiseren ook webinars, onder meer voor gemeenteraadsleden. Mensen die met de Omgevingswet aan de slag willen, staan er dus niet alleen voor.'

Lex de Savornin Lohman, juridisch medewerker Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, een van de auteurs van *Roeien met nieuwe riemen*

'We geven in ons rapport aan hoe gemeenten, provincies en actieve burgers kansen voor milieu, natuur en landschap kunnen verzilveren en bedreigingen afwenden. Een voorbeeld is het afschaffen van de ADC-toets voor ingrepen die schade toebrengen aan het Natuur Netwerk Nederland. Zo'n ingreep mag nu alleen als er geen alternatieven zijn, als er een dwingende reden van groot openbaar belang voor is en als natuurverlies gecompenseerd wordt. De Omgevingswet schrapt de eerste twee vereisten en dat lijkt het natuurnetwerk in gevaar te brengen. Maar dat hoeft niet, want provincies mogen de ADC-toets handhaven en burgers kunnen daarom vragen. Bovendien biedt de wet een nieuwe kans: provincies kunnen bijzondere provinciale landschappen buiten het netwerk aanwijzen die bescherming krijgen.

'Een andere bedreiging is dat gemeenten voortaan zelf hun milieunormen mogen bepalen wat betreft geluid, geur en bodembescherming. Er is een risico dat ze de lat lager zullen leggen. Maar ook dit hoeft niet. Ze mogen de huidige normen handhaven of verhogen en gemeenteraden kunnen daartoe een motie indienen. Ook kunnen gemeenten 'omgevingswaarden' vaststellen, concrete eisen aan milieukwaliteit, en een termijn bepalen waarbinnen die bereikt moeten worden. Onze boodschap aan natuur- en milieuorganisaties en betrokken burgers is dan ook: Let op uw zaak. Maak gebruik van de mogelijkheid tot participatie. ■